

ШокI имыIэу ахалъхъашт

Зэпахырэ узэу коронавирусым лъэшэу зиушъомбгъоу зэрэригъэжъагъэм кышхыгъаагъау цыфхэм прививкэхэр шокI имыIэу ахалъхъагъэн хэмкIэ унашъо ашыгъ.

Ащ фэгъэхьыгъэ къэбарыр АР-м икъэралыгъо санитарнэ врач шъхьалэу Сергей Завгороднем кышхыгъаагъау Роспотребнадзорым АР-мкIэ и Гъэлорышлэлэ тыгъуасэ къэбарлыгъэ-лэс амалхэм апае шыкIогъэ зэлукIэм.

Юфтхъабзэм хэлэжъагъэх АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэу Мэрэтыкыо Рустем, ЮфшлэнымкIэ ыкли социальнэ хэхъоныгъэмкIэ министрэу Мырзэ Джанбэч, ЮфшлэнымкIэ инспекцием ипащэ игуадзэу Сергей Абрамцовыр, журналистхэр.

ЗэлукIэр пэублэ псалъэкIэ Сергей Завгороднем кышхыгъаагъау, тишъолыр имызакъоу,

зэрэ Урысыеу, эпидемиологи-ем изытэт лъэшэу кышхыгъаагъау зэлэжъагъэх кышхыгъаагъау. ИкIыгъэ чэщ-зымафэр пштэмэ, Урысыем щыпсэурэ нэбгырэ мин 29,5-мэ, Адыгеим нэбгырэ 50-м ехъурэмэ коронавируср къахагъэщыгъ. Узым зызэриушъомбгъурэм кышхыгъаагъау Оперативнэ штабым гъунэпкъэ гъэнэфагъэхэр шъолырым щигъэпытагъэх.

— Роспотребнадзорым АР-мкIэ и Гъэлорышлэлэ унашъоу кышхыгъаагъау Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат кIэтхэжыгъ, — кышхыгъаагъау санитарнэ врач шъхьалэм. — Ащ итхэжъэм нахь игъэкIотыгъэу цыфхэр цыгъуазэ хъунхэм фэш

къэбар жъугъэм иамалхэм кышхыгъаагъау афадгъэхыгъ. Унашъом кIуачIэ илэ хъугъэ ыкли ащ игъэцэкIэн пIалъэу шэкIогъум и 1-м нэс пыл. А уахтэм ыуж ар гъэцэкIагъэ зэрэхъугъэм епхыгъэ административнэ уплэкIунхэр зэхэтэщыгъ.

ЮфшлэнымкIэ зэзэгъыныгъэ кIэтхэжъагъэх хэбзэ ыкли унэ Юфшлэлэхэм алухэм, общественнэ гъэххэным, зеклоным, культурэм, социальнэ ыкли гъэсэныгъэм алыныкIокIэ Юф зышлэхэрэм, гъэдэхэным зыщылэжъэхэрэ чыплэхэм, массаж зыщашыхэрэм алухэм, транспорткIэ зезыщэхэрэм, къэралыгъо ыкли муниципальнэ фэлорышлэхэр зыщышхыгъаагъау

ащылажъэхэрэм, кинотеатрэ-хэм, концерт гъэлэжъаагъау-хэм, щэплэ-зэщэгъау-хэм Юф ащышхыгъаагъау, нэмыкI купхэу цыфыхэжъаагъау яуалэхэрэм шокI имыIэу коронавирусым пэуцужырэ вакцинэр зыхарагъэлъхъан фае. Джащ фэдэу къэралыгъо ыкли муниципальнэ кышхыгъаагъау, Адыгеим ихэбзэ ыкли ихэбзэгъау кышхыгъаагъау, чыплэ зыгъэлорышлэжъаагъау ащылажъэхэрэм, сэнэхъат зыщышхыгъаагъау гурит ыкли апшъэрэ еджаплэхэм ачIэхэу зыныбжэ ильэс 18-м шокIыгъэхэм прививкэр зыхарагъэлъхъан фае.

Вакцинэр зыхызыгъаагъау мыхъушхыгъаагъау кышхыгъаагъау хэрэл (бзылфыгъэ лъэрмыхъа-хэр ыкли сабыл зыгъашхыгъаагъау, зыныбжэ ильэс 18-м нэмысыгъэхэр, аллергии зилэхэр).

ГушыIэр лыгъэкIотагъ псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ министрэу Мэрэтыкыо Рустем.

— ГумэкIыгъоу щытхэм ащыщ коронавируср кышхыгъаагъау ыкли ащ ыпкъ кышхыгъаагъау зидунай зышхыгъаагъау япчъагъэ зызэриушъомбгъурэм, — кышхыгъаагъау ащ. — Непэрэ мафэм ехъулэу ковиднэ госпитали 3-мэ нэбгырэ 710-рэ ачIэлъ. Сымэджэ-хэм пстэумкIэ гъолыплэ 780-рэ къащышхыгъаагъау. Мыщ

фэдэу сымэджэхэм япчъагъэ хэхъотмэ, къати 9-у зэтэт сымэджэщыр кышхыгъаагъау фаеу хъуш. Ащ Юфыгъо гъэнэфагъэхэр кышхыгъаагъау, чIэт отделенихэм ащышхыгъаагъау дгъэко-щынхэ, агъэнэфэгъэ операцие-хэр щыдгъэзынхэ фаеу хъуш.

Министрэу кышхыгъаагъау-хэм ащыщ нэбгырэ 2200-мэ яунэхэм арысхэу зэрялэхэрэм. Сомэ миллион 22-у республикэм кышхыгъаагъау лэзэгъу уцхэр афэхъунэу зэрагъэжъаагъау.

Джащ фэдэу коронавирусым пэуцужырэ вакцинэхэр икIоу зэрэщылэхэр Мэрэтыкыо Рустем хигъэунафыкIыгъ. Непэ вакцинэ лэпкыш ачIэлъыр: «Спутник V», «Спутник Лайт», «ЭпиВакКорона».

ЗэхэщакIэу е гъэпсыкIэу ялэм емыллыгъаагъау, унэ предпри-нимательхэри зэрэхэтхэу, зы-дэщытхэ чыплэм еллыгъаагъау мы мазэм и 18-м нэс Юфы-шлэу ялэхэр тхыгъэхэу медицинэ организациехэм къэбарыр ачIа-гъаагъау фае. ШэкIогъу мазэм и 1-м нэс ахэм япроцент 80-м мынахь макIэу прививкэхэр ахэлъынхэ фаеу унашъом кышхыгъаагъау.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр *Ишъынэ Аслъан тырихыгъэх.*

ПсэольтакIэхэр кыщызэIуахыгъэх

Къуаджэу Улапэ загъэпсыгъэр илъэси 160-рэ зэрэхурэм фэгъэхыгъэ Iофтхьабзэхэу блэкIыгъэ тхьаумафэм мыщ щыкIуагъэхэм Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу Къумпыл Мурат ахэлэжъагъ.

филорэм ипашэу Хьабэху Аскэррэ щытхуцIэу «Улапэ ицIыф гъэшIуагъ» зыфилорэр афагъэшъошагъ.

Нэужым псауныгъэр зышагъэпытэрэ физкультурэ комплексым иккы-зэлухын тегъэпсыхъэгъэ Iофтхьабзэм хэлэжъагъэх. Тренажер зэфэшхъафхэр, футбол, волейбол, баскетбол ешIапIэхэр ащ хэтых. КIэлэцIыкIухэр футбол зыщешIэшт чIыпи шхъафэу агъэпсыгъ. Федеральнэ проектэу «Спортыр — щыIэныгъэ шапхъ» зы-

филорэм кыдыхэлъытагъэу псауныгъэр зышагъэпытэрэ комплексэу сомэ миллион 20-м еху зытефагъэр агъэпсыгъ.

Адыгеим и Лышхъхъэу Къумпыл Мурат спортсмен ныбжьыкIэхэм адэгущыIагъ, еджэнми, спортми гъэхъагъэхэр ащашынхэу афэлъэIуагъ. Мы мафэм футболымкIэ кIэлэцIыкIу купхэм язэнэкъокъуи щыIагъ.

АР-м и Лышхъхъэу ипресс-къулыкъу
Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Мы мафэм культурэмкIэ Унэмрэ псауныгъэр зышагъэпытэрэ физкультурэ комплексымрэ мыщ кыщызэIуахыгъэх. КоронавирусымкIэ Iофтхьабзэм елхыгъэу Iофтхьабзэм хэлэжъагъэри, кырагъэблэгъагъэри бэп.

Кружок, творческэ куп 30-м еху культурэмкIэ Унэм щызэхэшагъ. Квадрат метрэ мини 2-м еху зинэгъэ унэм кабинетхэр, примернэхэр, шъуашэхэр зыщыIагъырэ, зыщыIагълэрэ чIыплэхэр, къэшъуаплэр, нэбгырэ 300-мэ ательтэгъэ актовэ залыр хэтых. Программэу «Къуаджэхэм зедитхэу хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэныр» зыфилорэм кыдыхэлъытагъэу культурэмкIэ Унэу

сомэ миллион 46,6-м еху зытефагъэр агъэпсыгъ. Республикэ бюджетым кыхагъэкIыгъэ сомэ миллион 10 фэдизыр ащ кыпэлуп чIыплэм изетегъэпсыхъан пэуагъэхъагъ.

Адыгеим и Лышхъхъэу культурэмкIэ Унэр кызэрзэIуахыгъэмкIэ къоджэдэхэм афэгущыIагъ, ащ фэдэ псэуалэхэм социальнэ мэхъанэшхо зэряIэр хигъэунэфыкIыгъ.

«Типшъэрылхэм зэу ащыщ культурэмкIэ унэхэу джырэ шапхъэхэм адиштэхэрэр къоджэ псэуаи ащыгъэпсыгъэныр. Лъэлкъ проектэу «Культурэми, къралыгъо программэ зэфэшхъафхэми ар къащыдэлъытагъ. Ныбжь зэфэшхъаф зилэ къоджэ-

дэхэм язэчый зыккызылэурагъэхынэу, творчествэм пылхынэу, культурэ Iофтхьабзэ гъэшIэгъонхэм ахэлэжъэнэу амал яIэным мэхъанэшхо иI», — кыIуагъ Къумпыл Мурат.

Адыгэ Республикэм и Къралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэри, Адыгэ Республикэм и Къралыгъо упчIэжъэгъоу Тхьаклушынэ Аслъани, Красногвардейскэ районым ипашэу Гъубжъэкъо Темури къэгущыIагъэх.

Мы мафэм джащ фэдэу Улапэ иветеранхэм я Совет итхьаматэу Лыунэе Аслъанрэ пшъэдэкIыжъэу ыхьырымкIэ гъунэккэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Дортранссервис» зы-

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхуцIэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылIагъ

Мэкъу-мэщым ылъэныкъокIэ гъэхъагъэхэр зэряIэхэм фэшI щытхуцIэу «Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Дзэхъохъу Аслъан Аскэрбий ыкIом — Адыгеим ифермерхэм я Союз ипашэ;

Нэгэрэкъо Налбий Къасимэ ыкIом — Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Псэушхъэхэм къаутэлэрэ узхэм ябэныжыгъэнымкIэ Шэуджэн район станцием» ипашэ.

Унэ-коммунальнэ хъызмэтымкIэ гъэхъагъэхэр зэряIэхэм фэшI щытхуцIэу «Адыгэ Республикэм иунэ-коммунальнэ хъызмэт изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Мэрэтыкъо Маринэ Налбий

ыпхъум — Адыгэ Республикэм псэолъэшынимкIэ, транспортымкIэ, унэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтымкIэ и Министерствэ унэ-коммунальнэ хъызмэтымкIэ и ГъэlorышIапIэ иотдел иконсультант;

Смирнова Ольга Борис ыпхъум — Адыгэ Республикэм псэолъэшынимкIэ, транспортымкIэ, унэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтымкIэ и Министерствэ и ГъэlorышIапIэ иотдел ипашэ.

Мэз хъызмэтым ылъэныкъокIэ гъэхъагъэхэр зэряIэхэм фэшI щытхуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ мээлэжъ» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Джымэ Энвер Бубэ ыкIом — Адыгэ Республикэм мээхэмкIэ и ГъэlorышIапIэ ипашэ игуадзэ;

Кинигопуло Михаил Виктор

ыкIом — Адыгэ Республикэм мээхэмкIэ и ГъэlorышIапIэ и Гъозэрыплэ къутамэ ипашэ.

ПсэолъэшынимкIэ гъэхъагъэхэр зэряIэхэм фэшI щытхуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ псэолъэшI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Гусейнова Татьяна Григорий ыпхъум — Адыгэ Республикэм иавтоном учреждениеу «Проект документациер къралыгъо экспертизэ зышIырэ къулыкъум» исектор ипашэ;

Мыгу Хъамед Хъазизэ ыкIом — псэолъапхъэхэр кыдзэыгъэкIырэ Инэм комбинатым ипашэ игуадзэ.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 6, 2021-рэ илъэс № 140

ТыфэгущыIо!

Гъобэкъуае щыпсэурэ Тхьаркъохъо Юрэ Шумафэ ыкIом кызыхыгъэ мафэр непэ хегъэунэфыкIы. Ащ ыныбжь илъэс 60 мэхъу.

УиубилейкIэ тыпфэгущыIо! Псауныгъэ пытэ уилэнэу, уигухэлъышIухэр кыбдэхъунхэу, уиунагъо нэхъоирэ бэрэчэтрэ илхъэу, гущыIагъор кыобэкIэу, кыным укыIухъэу, уигупсэхэри кыбдатхъэхэу илъэсыбэрэ ущылэнэу пфэтэIо!

Икърэзлэфэу Суанд, иунагъу, ышыпхъу-ышымэ ябынхэр

«Тызыфэсакъыжыын фæе»

Зэпахырэ узым мафэ къэс зы-
зэриушъомбгъурэм ыпкъ къыкы-
кIэ, санитарнэ шапхъэхэр нахъ
агъэлъашы, цыфыбэ зэхахъэ зэ-
рэмышъуштыр специалистхэм къа-
ло, узым пэшъуеклорэ вакцинэр
зыхалъхъанэу къяджэх.

**Адыгэ Республикэм ыкIу Пшы-
зэ шьолъыр ямуфтий шъхьалэу
Къэрдэнэ Аскэрбий республикэм
щыпсэуэхэрэм джыри зэ закъы-
фегъазэ:**

— Лъытэныгъэ зыфэтишъырэ
быслъымэнхэр! Зэпахырэ узым
зэрарэу къыхъырэр зэкIэм ти-

нэрылъэгъу. Мы лъэныкъомкIэ
специалистхэм къагъэуцугъэхэ
шапхъэхэр зэкIэми дгъэцэкIэн-
хэ фæе, тыукъохэ хъуштэп, ты-
зыфэсакъыжыын фæе. Быслъы-
мэнхэу мэщытым къякIуалIэхэ-
рэм узыр зэнамышъыжыным пае
шапхъэхэр нахъ дгъэлъашыгъэх,
къэсымэджагъэу зэгущэфэжы-
хэрэр къемыкIолIэнхэу, Iимам-
хэм бэрэскэхэу хъутбэр агъэкIэ-
кIынэу, нэчыхъэр мэщытым ца-
тхы зыхъукIэ нэбгырэ макIэ ац
чагъэхъанэу унашъо дгъэуцугъэ.
Джащ фэдэу хъадагъэм зыкIохэ-

кIи, джыназыр ашIы зыхъукIи ала-
нэхэр зэрамышъэубытынхэу, IапI
зэрамышъэубытынхэу, зэмыбэунхэу,
имыщыкIэгъэ дэдэмэ тхъаусыха-
кIо кIохэрэр бэрэ цымысынхэу,
сэдэкъэхыным пае цыфхэр амы-
угъоинхэу, сэдакъэр гъот макIэ
зилэхэм яунэхэм афахъынэу рес-
публикэм щыпсэуэхэрэм тыкъя-
джэ, — еIо Къэрдэнэ Аскэрбий.

Мы уз цынагъом пэшъуеклонхэм
фэиI вакцинэр зыхарагъэлъхъанэу,
ежъхэми ялахъылхэми ящылъэны-
гъэ къаухъумэнэу зэрэгугъэрэр ац
къыхигъэщыгъ.

ШофшIэн шIу елъэгъу

Зеки Шекерджи Iэкыбым тильэпкъэгъухэу исхэм ащыщ, Тыркуер
ары зыщыпсэурэр, мыш имызакъоу, нэмыкI къэралыгъохэми ащызэ-
лъашIэрэ врач-нейрохирург, профессор, ушэтакIу.

Зеки нэлуасэ тыфэзышIыгъэр
Адыгеим икIи медицинэ Iэпы-
Iэгъум пае Тыркуем кIуагъэу
рихъылагъэхэр ары. Онлайн
шIыкIэм тетэу тэ тыдгущылагъ.
КъызэрэтфилотагъэмкIэ, илъэпкы-
кIэ ар Мамхыгъэхэм ащыщ,
къызтекIыгъэ лIакъор къуаджэу
Шъхъащэфыжъ щыпсэуштыгъ.
Ятэжъэу Мамхыгъэ Шумафэ
1889-рэ илъэсым Тыркуем икIы-
жыгъагъэхэм ащыщ, къалэу
Анкара пэмычыжъэу щыт къуа-
джэу Икизджэ дэтIысхъажы-
гъагъ. Ащ кIэлиплIэу илагъэхэм
ащыщ Зеки ятэу Асхъад. Яни
тильэпкъэгъухэм ащыщыгъ,
къуаджэу Сиок къырищыгъагъ.

Адыгэ лъэпкъэу къызыхэ-
кIыгъэм ыбзи, ихабзэхэри ама-
лэу илэмкIэ къызэтыригъэнэнхэм
пылIыгъэ унагъо Зеки къы-
кIыгъ. Ащ ишыхъат адыгабзэкIэ
мьдэу зэрэгущылэрэр. Къызэ-
рилуагъэмкIэ, ицIыкIугъом къы-
щегъэжыагъэу яныдэльфыбзэкIэ
унагъом шыгушIэхэу зэхихыгъ,
ежъыми дэгъоу къылэкIэхъагъ,
еджаплэм зычIахъэр ары тыр-
кубзэр зызэригъэшагъэр.

Къуаджэу зыдэххэм дэт гурыт
еджаплэр ары Зеки зычIэхъэ-
гъагъэр, ау апшъэрэ классхэм
Тыркуем осэшхо зыщыфашIы
рэ лицееу М. К. Ататюрк ыцIэ
зыхъырэм щеджагъ. Ар къалэу
Анкара зыдэтыр. Еджаплэр «дэ-
гъу дэдэкIэ» къыуи универ-
ситетэу Хаджетепе медицинэм-
кIэ ифакультет чIэхъагъ.

КъызэрэтфилотагъэмкIэ, ти-
лъэпкъэгъоу Тыркуем кощыжы-
гъэхэм мы лъэныкъом епхыгъэ
сэнэхъат зэрагъэгъотыныр а
лъэхъаным якIэсагъ, жъугъэу
ащ иеджаплэхэм ачIахъэщты-
гъэх. Зеки илIакъо щыщэу нэ-
бгырэ 11-мэ медицинэм епхы-
гъэ гъэсэнныгъэ яI. Ау арэп ежъ
ищылъэныгъэ зыкIырипхыгъэр,
аныхъэу нейрохирургиэм зыз-
кIыфигъэзагъэр.

— СицIыкIугъом къыщыубла-

гъэу медицинэм сищылъэныгъэ
еспхынэу сыфэягъ. Цыфым
ышъхъэкуцI зэрэгъэпсыгъэр
сыдигъокIи сшIогъэшIэгъоныгъ,
ау Iээгъу уцхэмкIэ сIээзэнэу
арэп, операциехэр сшIынэу
сыфэягъ, — къылуагъ Зеки.

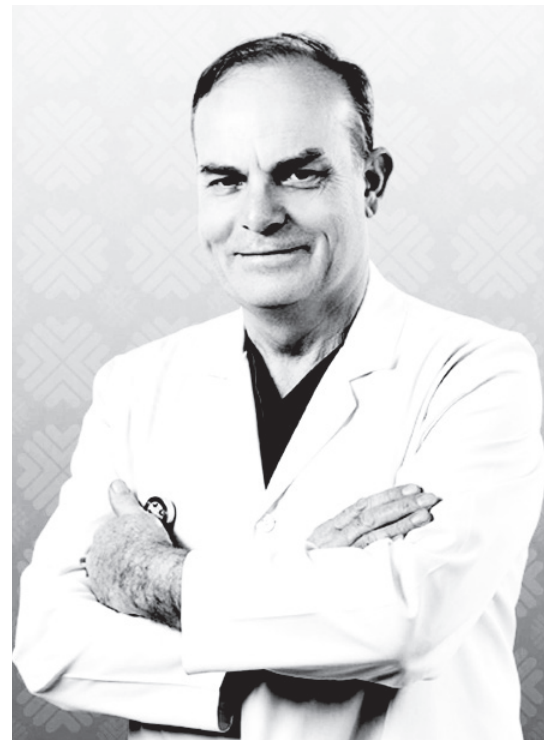
«Мозг и хирургия» зыфилорэ
сэнэхъат зэригъэгъотыгъэр.
Тыркуем ыкIи нэмыкI къэра-
лыгъохэм ащызэлъашIэрэ ней-
рохирургэу, профессорэу, цы-
фым ышъхъэкуцI ехыилэгъэ
микрохирургиер къэзыгупшы-
сыгъэхэм ащыщэу Махмут Гази
Яшаргиль ишIогъэшхо къызэ-
рекIыгъэр, сэнэхъатэу къыхи-
хыгъэмкIэ ылъэ теуцоным ила-
хышхо къызэрэхилъхъагъэр
мыш дэжъым къыщыхигъэщыгъ.

1983-рэ илъэсым Зеки уни-
верситетыр къыуи илофшIэн
ригъэжыагъ. Анкара, Стамбул,
Кырыккале, Самсун адэтхэ
клиникэхэм ащылэжыагъ, Да-
нием щылэу Копенгаген дэт
университетым ипрофессорэу

Флеминга Гжеррис дэжъ ушэ-
тынхэр цызэхыщыгъагъэх.

Апэрэ операциеу ежъ-ежъы-
рэу ышIыгъагъэр джы къызнэ-
сыгъэм ыгу къэкIыжы. Чэщым
дежурствэ илэу гъогу хъугъэ-
шлагъэм шъобжхэр зэрихыгъэ
пшъэшъэжъыеу зышъхъэкуцI
лъыр дэкIоягъэр операцие
ышIын фæеу хъугъагъэ. Лъэшэу
зэрэгумэкIыштыгъэр, тIэкIуи ыгу
щэч къызэрихъэщтыгъэр джы
щхызэ къелотэжы. Арэу щыт-
ми пшъэшъэжъыем ыпсэ къы-
гъэнэн ылъэкIыгъ, зыпари къы-
щымышIыгъэхэм фэдэу зэтеу-
цожы, унагъо ихъагъ, сабий-
хэри къыфэхъугъэх. Ащ Зеки
лъэшэу рэгущхо.

Непэ ар илофшIэн хэшIыкы-
шхо фызилэ врач, Стамбул дэт
клиникэу Medipol Mega зыфи-
лорэм нейрохирургиёмкIэ иот-
деление ипаш. Профессорым
илофшIэгъи 117-рэ дунэе журнал
зэфэшъхъафхэм къадэхъагъ,
нэмыкI авторхэм ыцIэ къызэрэ-

ралуагъэр мин пчъагъи мэхъу.
Тыркуем нейрохирургиёмкIэ и
Академие ипрезидент, шъхъэ-
къупшъэхъэр операцие зышIы-
хэрэ хирургхэм я Ассоциацие
хэт.

Зеки къызэрилуагъэмкIэ,
шъхъэкъупшъхъэм идагъохэм

ыкIи аныхъ зы-
нэсыгъоу чIыплэу
илэхэм адэбз бэ-
гыгъэу ахахъохэ-
рэм Iоф адешIэ.
Мыгъэ илъэс 40
хъугъэ исэнэхъат
зырылажъэрэр.

— СиофшIэн
лъэшэу шIу сэлъэгъу, — ылуагъ
Зеки. — Гъэхъа-
гъэхэр зэрэщыс-
шIыгъэхэм пае
сэгущо ыкIи са-
рэгущо.

Ищылъэныгъэ
инахъыбэр исэнэ-
хъат ритыгъ, чэщ-
зымафэм исыхъат
24-м ызыныкъо
нахъыбэри ащ пэ-
луегъахъэ пIоми
хъушт. Арэу щыт-
ми, зыгъэпсэфы-
гъо уахътэу къы-
хэкIырэм ар зы-
щегъэгъупшэшь,
ыгукIи ыпсэкIи
зегъэпсэфы, гуха-

хъо зыхигъуатэхэрэмкIэ егъа-
кIо. Ахэр тырку музыкальнэ
псэуальэу канун зыфилорэм-
рэ иунагъорэ.

Зеки ишъхъэгъусэу Сумру
ищылъэныгъи медицинэм рипхыгъ,
ар анестезиолог, реанимациём-
кIэ отделением чIэт, профессор.
ГъэшIэгъоныр ащи музыкэм
IэпIэсэныгъэ фырилэу къызэ-
рэлIэкIыгъэр ары. Аккордео-
ным мэхъамэхэр къырегъалох.
Зэшъхъэгъусэхэм пшъэшъытIу
зэдаплугъ, ау ахэм янэрэ ятэрэ
ясэнэхъат къыхахыгъэп. На-
хъыжыр Синэмыс, ар мене-
джер, нахъыкIэ Нэрыс универ-
ситетым щеджэ, инженер сэнэ-
хъатыр къыхихыгъ. Пшъэшъэ
нахъыжыым адыгабзэ ешIэ, ау
нахъыкIэм къылэкIэхъагъэп.

Зеки Адыгеим зыпарэкли
щылагъэп, ау Тыркуем къыкIы-
жыгъэ тильэпкъэгъоу зэпхы-
ныгъэ зыдырилэхэм «заочнэу»
хэкужым нэлуасэ фашIыгъ,
къэбарыкIэхэм ащагъэгъуазэ.
КъэкIонэу, къызэхэкIыгъэ лIа-
къор зыщыпсэуштыгъэ чIыплэхэр
зэригъэлъэгъунхэу ыгукIэ зы-
дылыгъ.

Дэгущылагъэр ХЪУТ Нэфсэт.
Сурэтхэр Зеки Шекерджи
къытIэкIыгъэхъагъэх.

Апэрэ курсым кыычІэхьагьэхэм апай

Адыгэ къэралыгъо технологическэ университетым Ionыгъом и 1-м кычIэхьэгъэ ныбжыкIэхэр мы мафэхэм аугъоигъэх. «Сэ МГТУ-м сыристудент» зыфилорэ loфтхьэбзэ гъэшIэгъон ахэм афызэхашагъ. Мы апшъэрэ еджаплэм мыгъэ студент миным ехъу кычIэхьагъ.

Хабзэ зэрэхьыгъэу, апшъэрэ еджаплэм илофшлэн зэрэзэхичэрэр, интерактивнэ площадкэхэу ялэхэр бэмышлэу студент хьугэхэм къафалотагъэх, аргьэлъэгъугъэх.

Юфтыкыабыэм ипэублэ ныб-
жыкылэхэм шүфэс кыарихыгь
апшээр еджапэм икызылухын
зилахышу хэзышыхагыу, аш
и Президентэу Тхаклушынэ
Аслан. Апшээр еджапэм
ильэс кыызэкэлэпкылохэм гоюгу

кыклогъэр, кыныгъоу зыхэтыгъэхэр, гъэхъагъэу ялэхэр къафилотагъэх.

Нәужым медицинэ сэнэхьа-
тыр ззыгыгэботынэу кычлэхьа-
гэхэм ащыщэу анахь кьэгэ-
лэгьон дэгъухэр зилэхэм ап-
шэрэ еджапгэм иректорэу
Кьюижь Саидэ алукагь. Кору-
навирусым пэшлуклогьэнымклэ
студентэу зилахьышу хэзышлэ-
хьагэхэм УФ-м псауныгьэр
кьэухьумэгьэнымклэ Профсою-

зым имедальхэр аритыжыгъэх.

Мы мафэм интерактивнэ площадкэ 20 фэдимэ loф ашлагь. Студент хьугьаклэхэм ахэр кьаклухьагьэх ыкы апшээрэ еджаплэм ищылаклэ хэшагьэ хьугьэх, шьхьадж зыфэщэгьэ лъэныкъом нахь игьэклютыгьэу клэупчлагь.

Инновационнэ технологием епхыгээ площадкэм екoллa-гээхэм продукцие зэфэшхьаф-хэр кызырэдагъэкыхэрэр,

«WorldSkills МГТУ – путь к успеху» зыфилогрэм лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ студентхэм ясэныхъатхэмкIэ Iэлэлэсэныгъэу аIэклэлъ хуыгъэр цыIэныгъэм зэрэпхыращытхэр къащыфалотæгъæх. Джач фэдэу апшъэрæджалæм цызæххæзгъæх отрядхэм ныбжьыкIæхэр нæуасæ афашыгъæх. Ахэм ащыщых хæбзгъæуцугъæхэр зыукъохэрэм альпыпплæрæ отрядæу «Кодекс», къæгъэнæжъакохæм ялофшIэн зэрæзæххæрæм епхыгъæ шлушIæ движениеæ «ДПО МГТУ» зыфилохæрæр. Цыфхæр къæгъэнæжъыгъæнхæм ыкIи ошIæ-дæмышIæ Iоф къæххумæ МЧС-м и IофышIæхæм ягъусæхæу студентхэр Iэлпыгъæу зæрафæхъухæрæр къафалотæгъæх.

Спортым ыльэныкьоклм эхэ-
ныгэхээр ышашырэ чыплэхэу
апшээр еджаплэм илэхэр кьаклы-
хьагэх. Спорт зэфэшхьафхэм
афытегьэлпсыхьагээ лэмэ-псымэ-
хэр нэрылэггү афэхүүгэх.
Джащ фэдэу наукем ыльэны-
кьоклэ зышлэныгэхэр хэзыгхьа-
зышлэныгэхэр, проектхэр ыгыэ-
хьазыыхэрэ плошадкэн «Портал

проектных команд» зыфилорэм
рагьэблэгъагъэх.

Илъэс кызыэкълэыкълэхэм хэгъугум ит апшъэрэ еджэплэ пчъагэмэ Мыекълэ къралыгъо технологическэ университетым зэзгъыныгъэ адшлыгъэу 10ф ешлэ. Шъхадж зэригъэгъотырэ сэнэхъатым елытыгъэу 1экиб къралыгъохэм практикэ зэрэцахъын алъэкыштыр ныбжьыкълэхэм кфафлотэгъ.

Каждаплэм студенческэ объединение пчъагъэ ил, ныбжьыкхэм яэснаушыгъэ, лъэныкъо зэфэшхьафхэмкIэ яшIэныгъэхэм ахагъахьо. Гуцылэм пае, Мыекхонэ организациеу «Российский Союз Молодежи», Адыгэ шьолъыр отделениеу Урысые студенческэ отрядхэр, Студенческэ медиа-купыр, нэмыкхэри.

Апэрэ курсым чіхьагьэхэ
ныбжыклэхэм ашлогьэшлэгьонэу
площадкэхэр кьаклухьагьэх ыкли
шхьадж шлогьэшлэгьон лъэны-
ком зыфигьээзнэу унашьо
ашыгь.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Усаклоу, зэдзэкләклоу Валентина Твороговар кызыхъугъэр илъэс 75-рэ хъугъэ

Адыгеир хэткӀи гупсэфыпӀ

Тхаклоу, усаклоу, эздэклаклоу Валентина Твороговар
Литвам ит кьалэу Паневежисе чэпыогьум и 2-м
1946-рэ ильэсым кышыхьугь. Ау 1956-рэ ильэсым
кыщегъэжыгъэу Краснодар хэкум шыпсэугь, 1963-рэ
ильэсым яунагьоклэ Мыекьуапэ кьэкложыгъэх.

Валентина Василь ыпхъум Адыгэ кӕзалыгъо кӕлӕгъӕджӕ институтыр кыуыхыг. Иапӕр хӕтуыгӕхӕр журналӕу «Юность» зыфигӕрӕм кыдӕхъагъӕх.

Усэкло ныйжыкылэм лофшюнитер Адыгэ хэку исполкомым ирадиоконитет шыригъэжыгъагъ. Тешлэгъэшхо шымылэу ар Москва еджакло кIуагъэ ыкли Литературнэ институтэу М. Горькэм ыцэкIэ цытым иапшъэрэ литературнэ курсхэр кылуыхыи, тхылъ кыдгъэгъэкIылэхэу «Малыш» ыкли «Центрполиграф» зыфилохэрэм редакторэу лоф ащишагъ.

В. В. Твороговам иапэрэ поэтичэскэ тхыльзэу «Доверие» зыфилорэр Красно-

дар тхылъ тедзапlэм 1969-рэ илъэсым кыщыдэкlыгъ. Ащ кыкlлэуагъэх «Письма с дороги», «Обычный день» зыфилорэ тхылъхэр.

1976-рэ илээсэм Советскэ Союзым
и Лыхьхуэзэ Андырхъое Хъусен иусэ
сборникэу «Считайте меня живым» ылоу
В. В. Твороговам урысыбзэкӀэ зэри-
дзэкӀыгъэр МыекӀуапэ кыщыдэкӀыгъ.
УрысыбзэкӀэ МэщбэшӀэ Исхъахъ иусэхэр
ыкӀи ипоэмэхэр бэу зэридзэкӀыгъэх.
ЫшхъэкӀэ зыхэсынэу ыкӀи дэгъюу
ышӀэнэу хуэгъэ адыгэм ипозие игуапэу,
шогъэшӀэгъонэу лӀф дишӀагъ В. Творо-
говам, мы произведениихэм алхыры-

1995-рэ ильэсым Адыгэ республикэ тхылъ тедзаплэм Твороговам иусэхэр зыдэт сборникэу «Сумерки», «Созвездие Весов» зыфилохэрэр кышытырардзагэх.

Валентина Твороговам иусэхэр журналху «Юность», «Кубань», «Дон», «Наш современник», «Советская женщина», «Литературная Адыгея» зыфилохэрэм бэрэ кыхаутыштыгъэх, ахэр гум кыкыхуу, шылэныгъэр нэм кыкылагъэуцуо, гупшысэ куу ахэлъэу шытыгъэх.

В. В. Творогов тхэкю ныбжыккэхэм
я V-рэ Всесоюзнэ зэлүклэу Москва
1969-рэ ильэсым шыкыуаггэм иделега-
тыг. В. В. Творогов Урысыем итха-
кдохэм я Союз 1970-рэ ильэсым ще-
ггэабыггэу хэт.

Цыфь лъэпкыгъ зэфэшьхьафхэм язэрэ-
лътэ-зэгурыл, аклочлэ зэхэлъ, ягупшысэ
псыхагъэ мамырныгъэр ыкIи хэгъгум
ылапсэ зэрагъэптырэр нафэ. Ащ
илахышл хэлъ усаклоу, эдзэкIаклоу,
цыфь лъэпкхэр зэфэдэу зыгъэлаплэу

шыгээ гупшысэр ыкли ашыгыэфедэгээ
художественнэ амалхэр ыкыоу зэхишлэу,
зэщыкыоныгээ афэмышыоу ахэр зэри-
дзэклыгээх.

МАМЫРЫКЪО Нүриет.

ІәпәІасэхэм яІофшІагъэ икъэгъэІъэгъон

ШыкІәшІур гум къыщезжъэ

Лъапкъ художественнэ Іәмә-псымэхэм, бгъэфедэн плъэкІырэ искусствэм, ІәпәІасэхэм яІофшІагъэхэм якъэгъэІъэгъон, сатыу ашыным афэгъэхыгъэ зэхэхэр игъэкІотыгъэу Мыекъуапэ щыкІуагъ. АР-м культурэмкІэ и Министерствэрэ лъапкъ культурэм и Гупчэрэ ар зэхашагъ.

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэ игуадзэу Кушъу Светланэ Іофтхъабзэм икызылхын ехыІлэгъэ зэлукІэгъум урысыбзекІи адыгабзекІи къыщыгушылагъ, республикэм имэфэкІ хәлажъэхэрэм къафегушлуагъ. Адыгеим икъралыгъо гъэпсыкІэ игъэпытэн зІахышлу хэзышыхъагъэхэм «тхъашуегъэпсэу» къариІожьыгъ. КъэгъэІъэгъоным хәлажъэхэрэм шлоу щыІер къадэхъунэу афилуагъ.

Лъапкъ шгуашэхэр

ІәпәІасэхәу Боджәкьо Бәлэ, Цурмыт Рузанэ, Гумә Ларисэ, Битә Азә, нәмыкІхәм ашыгъэ саехэр, цыехэр, тхыпхъэхэр лъэгъупхъэх. КъэгъэІъэгъуапІэм ипчәгу Р. Цурмытым исаехэр щыолъэгъух. Ашъохэр зэфъшъафых, ятеплъэкІэ дахэх. Б. Боджәкьом иләшІагъэхәри ащ фәдәх. ІәпәІасэхәм яІофшІән хәшІыкІ ин фыряІ.

Дышъәидагъэхәр, лъапкъ тхыпхъэхәр бә мәхъух. Сетә Сафьет, Джарымәкьо Нурыет, нәмыкІхәм ахәр къагъэІъагъох. Бгъэфедән плъэкІышт искусствәм пышагъэхәр нахъыб. Арәу щытми, шгуашэхәр нахъ гъәшІәгъоных. Лъапкъым ыпсәх, гум къегъушыІыкІых.

Йорәд тедәІу

Пхъәм, нәмыкІхәм ахәшІыкІыгъэ пкъыгъохәр нәм фәплъыхәрәп. Нәгъой Заур шыкІәпщынәр, къамылыр, фәшъаф музыкальнә Іәмә-псымэхәу ышІыгъэхәр къегъэІъагъох, къамылымкІә ижъырә адыгә ордъшъор къырегъало.

гъэхәр, гум къыкІырә ІофшІагъэхәр гъәшІәгъоных. Къошынхәр, нәмыкІ пкъыгъохәу щыІәныгъәм щыдгъәфедэхәрәр гъәкІәрәкІәгъэ сурәтхәмкІә къегъэІъагъох.

ЯІофшІагъэ зәдештә

ТІәшъу Нурбыйрә Гостәкьо

— Апәу пхъәу уищыкІәгъәщтыр къәогъоты, хәпшыкІыщтым фәогъәхъазыры, — къәІуатә ТІәшъу Нурбый. — Тисә-нәхъаткІә адыгәхәр ІәпәІасэхәу зәрәщытхәр лъәпкхәм ятәгъашІә.

Дәгужъые Салбий бәлагъыр, тхъацуфыр, нәмыкІхәри къәгъәІъэгъоным къырихыІлагъәх.

Руслъанрә яІәшІагъэхәр зәфәдәхәп. Зы сәнәхъат яІәр. Пхъәм кушъәр, лагъэхәр, адыгә Іанәр, пхъәнтІәкІлүхәр, нысхәпәхәр, шлухъафтын ашыхәрәр, нәмыкІхәри хашІыкІых.

Унагъом ищыкІәгъэ пкъыгъохәм яшын пылъ.

Зәгъәпшәным имәхъан

Урысхәр, къззәкхәр, нәмыкІ лъәпкхәр къәгъэІъэгъоным щытлъэгъугъәх. Алексей Юрчак, Ольга Кульченкәм, Александр Хрущевым, фәшъафхәм ясәнаушыгъә шъафәу укытегушылә хъушт. Тә анахъәу тыналә зытетыдзагъәр нәбгырә пәпчә ІофшІәгъэ дәгъу зәриІәр ары. Лъапкъ гупшысәр ясәнәхъат щыпхырашы.

— Адыгәхәм такІырәплъы, — къытиІуагъ бзылфыгъә ІәпәІасәм. — Пшын плъэкІышт пкъыгъохәр 100 пчәгъә мәхъух.

Анастасия Смелаяр исәнаушыгъәкІә къахъщыгъ, зәнәкьо-къум чанәу хәләжъагъ.

Адыгә къуаем къыкІәупчІәх

ІофшІапІәу «Матәм» щылажъэхәрәм гушыІәгъу тафәхъугъ. Пәщәу яІәр бәшІагъәу тинәІуас. Цышә Казбек адыгә къуаем ехыІлагъәу къыІуатәрәр ищыІәныгъә къыхихыгъ.

— Къуаер адыгәхәм яшхыныгъо шъхәІәмә ащыщ, — къытиІуагъ ащ. — Адыгә къуаер цыфхәм ашІә, ау шхыныгъоу ащ хәпшыкІын плъэкІыщтым зәкІәри щыгъуазәп, — къәІуатә Казбек ышыпхъухәу Аминәтрә Оксанәрә.

Зәхәхәм зәшыпхъухәр щыпщәрыхъагъәх, Іанәм къытырагъәуцагъәхәм къәкІәупчІагъәр, идәгъугъә зыуплъәкІугъәр бә.

Зәфәхысыжъхәр

Адыгә Республикәм исурәтышІхәм я Союз итхъаматәу Елена Абакумовар япәщәу осәшІ купым хәтхәм зәгъәпшәнхәр ашыгъәх. ІәпәІасә цІәрыІоу Абрәдж Гоцәфьжъ къызәриІуагъәу, щытхъур бәмә яфәшъуаш.

ХагъәунәфыкІхәрә чыпІәхәр нәбгырә пчәгъәм афагъәшъошагъ. Анахъ ІәпәІасэхәу къахәщыгъәхәм ащыщых Цурмыт Рузанә, Сетә Сафьет, Анастасия Смелаяр, Боджәкьо Бәлә, Нәгъуцу Аслъан, Джарымәкьо Нурыет, КІәрәщә Нурыет, ТІәшъу Нурбый, Гостәкьо Руслъан, Битә Азә, нәмыкІхәри.

Адыгә Республикәм культурэмкІә иминистрәу Аульә Юрә къәгъэІъэгъоным хәләжъагъәхәм «тхъашуегъәпсәу» къариІожьыгъ. Щытхъу тхыльхәр, шлухъафтынхәр аритыжъынхәм ыпәкІә республикә гупсәм икъралыгъо гъәпсыкІә игъэпытән культурәм хәтхәм яІофшІәгъәшхо зәрәхәІыыр хигъәунәфыкІыгъ.

— Илъәс 30-кІә узәкІәІәбәжмә, Адыгеир республикә зәрәхъугъагъәр дәгъоу сыгу къәкІыжъы, — къыІуагъ Аульә Юрә. — Гъогоу къәткІугъәр зыфәдәр тәшІә. Адыгә Республикәр пытәу ыльә теуцагъ, къралыгъо гъәпсыкІә иІәу мәпсәу.

Къәралыгъо гъәпсыкІә иІәу Адыгеир зыщыІәр илъәси 100 зәрәхъурәм ІофшІәгъэ дәгъухәмкІә тыпәгъокІы. ІәпәІасэхәм ятворчествә адыгә быракъәу жъогъо 12-р къызыхәІыдыкІырәр, Адыгеир илъәси 100 зәрәхъурәр хәушъафыкІыгъә тамыгъәхәм къащагъәІъагъо, къыкІәІыкІлоштхә фестивалъхәм, зәнәкьо-къухәм зафагъәхъазыры.

Адыгә Республикәр мәпсәу, мәлажә, инеушрә мафә нахышлу зәрәхъуштым фәкІо.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

ТиблэкIыгъэ щыщ тарихъ пычыгъу

Хьадагъэ зиIэм икъэлапчъэ Iохыгъэ

Хьатрамтыку дэсыгъэхэр нэтыхъое лъэпкъыгъэх, ахэр лъыбланэхэу, лъэпкъышхохэу, Кавказым ис цыф лъэпкъхэм анахь дахэхэу зекIолIхэм къатхыжыгъэхэу тхылъхэм уащылэIэ.

Лъэпкъыр нэбгырэ 500 нахьыбэ хъуштыгъэп. Кавказ заом ыуж ащ щыцэу къэнэжыгъагъэр нэбгыри 174-рэ. Джащ теклыжыгъ чылэр. Хьатрамтыку нэмыкI чылэ Iусыжыгъэп, ар къутыркIэ къэдзыхьагъэ хъугъэ. Цыфэу дэхсэм а чыплэр псэуплэ зерафэмыхъужыштыр къагурылауагъ, ау къызышыхъугъэхэу зыщапугъэ чылэр Iэклиб зэралыштыр гуз-лыуэу къащыхъуштыгъ. Бэрэ акъудыгъ, ау непэ ащ рыгушылэнхэу хасэм цыфхэр цызэрэуагъагъэх.

Чылэм узыдэкIыкIэ, шъоф Iупэм, зы чыгышхо ин дэдэ илъэсышъэ фэдиз ыныбжьэу Iутыгъ. Сыд фэдизэу тыгъэр плыырэу къепсыгъэми, чыгышхом ычIэгъ жьаугъ, уц къэшхэ дахэ тьдэкIи итыгъ. А чыплэм чылэм илоф шытегушылэнхэм пае хасэ щызэхашъштыгъ. Мы мафэми ащ цыфхэр къекIугъэх, ау чэфынчъагъэх. Зыми гушылэ лые къылоу зэхэпхыштыгъэп. Хасэр бэрэ зэхэсыгъ, анахьыжъэу ахэтым гушылэ ратыгъ: «Сикъошхэр! Мы чыплэр тэркIэ хъужыштыгъ, тикIалэхэм, тисабыйхэм щылэкIэ тэрэз яттын фэй. Сэ сиеплъыкIэ, тэц фэдэ адыгэхэм, Адыгеим дгъэ-

зэжымы нахьышхоу сеплъы».

Лыжыым къылауагъэм зэкIэми дырагъэштагъ, а чыплэм лъэлэу тхылъ чыгу Адыгеим къащыратынэу атхыгъ. Куп зыхадзыгъ ар Адыгеим ахьынэу. 1922-рэ илъэсым Адыгеир автоном хэку ашыгъагъ, ащ тхьаматэу фашыгъагъ Хьахьурэтэ Шыхьанчэрий Умарэ ыкIор. Хьатрамтыку къыкIхи къэкIогъэ купым Шыхьанчэрые чэфэу къыпэгъокIыгъ. Шлоигъоныгъэу ялэр лыкIохэм къызалом, къарылауагъ: «Iапэ зыфэжыгъэпэгъорэ чыплэр къышъостыштыгъ». Купэу къэ-кIуагъэм ар лъэшэу игопагъ. Джьэдэдэм ТэхьутэмыкIое районым п. Инэм зыдэщысыр къарагъэлъэгъугъ, ащ чыгуоу илтыр ашломэкIагъ. Нэтыхъое лъэпкъыр лэжъэкIо-псэокIошхоу щытыгъ. Изынэу къаритыгъэм тетэу чыгум лыхьыхъэхэ, зы бгышъхъэ Iэтыгъэ горэ альэгъугъ. «Сыдэу Хьатрамтыку зыдэщысым фэда, тыжъугъакIуи тежъугъэплъ» къылауагъ купым ипащэ.

Бгы Iэтыгъэу альэгъугъэр баеу Кухаренкэм ихэпIагъ. Совет хабзэр къызыдахым помещикэу Кухаренкэр шъхъэхьыкIэ дэкIыжыгъагъ. Хаплэу зыдэхьагъэхэм псынэ дэтэу альэгъугъ. Купыр ащ лъэшэу ыгъэгушлуагъ. Хьатрамтыкумэ ялагъэп псэу зэшъоштыгъ. Унагъо пэпч ку зэкIэшлагъэм пхъэчай итэу псэу мафэм афийкуштыр Уташъо кIохэти къащэщтыгъэ.

Гъэстыныпхъэ хъати ялагъэп, къамылыкIэ пщэрыхъэщтыгъэх. Мы чыплэм пэмчыжъэу мээ шхъонтIэшхо къэлъагъо, псыхъори ащ рекIокIы. Мыщ пхъэшхъэ-мышхъэ чыгъ хэтэшхо щытыгъ.

Купыр Шыхьанчэрые дэжъ кIуи зэрэфэразэр рилуагъ, къэбарэу шыIэм ащэгъэгъозэнхэу Хьатрамтыку кIожыгъэ.

Мэфэку мафэу хасэр джыри зэлукIагъ, къэбарэу шыIэр къалотагъ ыкIи къыпадзагъ: «Къэ-кIорэ мэфэкум къэхалъэм тыклоштыгъ, кытхэмытыжъхэм дыуахъ къафэтхыштыгъ, ащ къыкIэлъыкIорэ мэфэкум зыдгъэхъазырыни, хэкум тыкIожыштыгъ».

Мэфэку мафэм, зэралуагъэу, цыфхэр къэхалъэм кIуагъэх, дыуахъыри къахьыжыгъ. Цыфэу къэм дэхьагъэхэм ялахьылхэм, ягупсэхэм бгъэкIэ зарадзыгъ, зафэмышылэжъэу гыхъэхэу къэхалъэм къыдэкIыжъэхэу кIожыштыгъэх...

КъыкIэлъыкIорэ мэфэкум цыфмэ якухэр зэкIэшлагъэхэу хьаблэ-хьаблэу дахэу зэхэу-цуагъэх. Бзылфыгъэхэр кум къыкIыхи, гыхэмэ, пчъэхэу, чылэр къабынагъ. Ар зыхъугъэр мэфэку мафэу жьоныгъо мазэм 1924-рэ илъэсыр ары. Хъулыфыгъэ куп чылэгум къышылуцугъ, анахьыкIэхэу ахэтхэм чылэр къахьыжъэнышъ, къыщанагъэ шыIэмэ е къэсымэджагъэ шыIэмэ зэрагъэшIэнэу. КIэлэ ныбжыкIэхэр унэ пэпч ихъэхэти, къыдэкIыжъыхэ зыхъукIэ къэлапчъэр Iуахыти, унагъом акIыб фэгъэзэгъэу гъогум къытехъажыштыгъэх. КIалэхэр къызыхъэкIыжъхэм хъулыфыгъэ нахьыжъхэр ячылплэ уцугъэх, нахьыкIэхэри ахэм ахэуцуагъэх. Къыблэм зыфагъази, дыуахъ къахьыгъ. Нэужым шымэ аIупэ алыгъэу нэбгырэ щырыцэу зым ыуж зыр итэу, зэготхэу къэу-цугъэх. Хъулыфыгъэхэр анатIэ

Кавказым анахь чыплэ дахэу, анахь чыплэ дэгъоу цыфым ипсауныгъэ зыщэгъэпытэрэм къуаджэу Хьатрамтыку щысыгъ. Хы ШлуцIэ Iушьом километрэ 40-кIэ Анапэ пэблэгъагъ.

алыгъэу зэдырагъаштэзэ гыштыгъэх, джэрпэдэжъым ягъымакъэ къутырым дэхсэр къыдэгъэкIыгъэх. Джащ тетэу чылэр къабгынагъ.

Хьатрамтыку къызабгынагъэр мэфибл зышыхъуштым ипчэ-дыжъ ошх къешхэу къыригъажы, нахь лъэшэу къешхызэ, къыриклутэхэу, шыблэр гъуагъоу, пчыкIэр шIэтэу, уапэ итыр умылгъэу, къыриклутэхыгъ. Нэужым зыфэдэ къэмыхъугъэ жьыбгъэшхо къежъагъ, ау уаер тырифын ылъэкIыштыгъэп. Шыблэр къауи, чыгышхоу хасэр зыщашыштыгъэм мэшIошхо къыкIэнагъ. Жьыбгъэшхом чыгъэу стырэм ымакъэ мэр къы-лъэсыштыгъ. Оешхоу къыриклутэхырэм машлор ыгъэкIо-сагъэп. Чыгым ылъапсэу чыгум кIахьэрэм нэс чыгыр стыгъэ. Ар зэстыхэм, уаери зэпыжыгъ, шыблэри уцугъэ, жьыбгъэшхори кIодыгъэ. Пчэ-дыжъым къутырым ицыфхэр зепллыхэм, чылэм псыр лъэ-гуанджэм нэсэу дэтыгъ, унэмэ арыхъагъ, чыгхэу цагумэ адэтхэр жьыбгъэм къыритхьыхи нэмыкI чыплэ ыдзыгъэх, къэ-лапчъэхэр къылуитхьыхи, гъогум къытыридзагъэх, унашъэхэр къытырихыгъэх, къахьыжъэхэр зэхитхыгъэх. Къутырым къыкIы-гъэ цыфмэ къалотыгъ: «При-рода оплакивала натухайцев».

Непэ къызнэсыгъэм нэтыхъое лъэпкъым мэфэку мафэр шымыгъупшэу хегъэунэфыкIы. Къын зиIэм имэфэ тIокIитIу къэсыфэ хъулыфыгъи бзылфы-гъи мэфэку пчыхъэрэ икIын тырагъэунэу цыфхэр макIох. Жьыхэр зыщэлэхэм, мэфэку мафэм яунэгъо IофшIэнхэр ашIэщтыгъэп.

Лыжъэу къэбарыр къэзыло-тагъэм упчIэ естыгъ: «Сыда къэлапчъэхэр къызызыкIырамы-гъэзэжыгъэхэр? Ащ зи цыф дэсыжыгъэп». Лыжыым ышъ-хъэ къызелэтым, нэку-нэпсэу, ыжэпкъ кIэсысыхъэу къысэп-ллыгъ, сызэреупчIыгъэми сыфэ-ежыгъэп, сыныбжыкIагъ, къыз-гурылауагъэп. Лыжыым ымакъэ кIэзэзызэ къылауагъ: «Хьадагъэ

Хьатрам-тыку дэсы-гъэхэр нэтыхъое лъэпкъыгъэх, ахэр лъыбланэхэу, лъэп-къышхохэу, Кав-казым ис цыф лъэпкъхэм анахь дахэхэу зекIолIхэм къатхыжыгъэхэу тхылъхэм уащылэIэ. Лъэпкъыр нэбгырэ 500 нахьыбэ хъуштыгъэп. Кавказ заом ыуж ащ щыцэу къэнэжыгъагъэр нэбгыри 174-рэ.

зиIэм икъэлапчъэ Iохыгъэ».

Ныоу агъунэкIэ щысыгъэм къызэрэзгурымылауагъэм гу лъы-ти къыпидзагъ: «Тыкызыщаль-фыгъэу тызыщапугъэм тилахьыл гупсэхэу къыдэтынагъэхэр гуз-лыуэу тчыхъоу, зэрэчылэу тыхьадэгъагъ. Хьадагъэ зиIэм, сисас, икъэлапчъэ Iохыгъэ. Тарихъэу къэсIотагъэм изы нэ-кIубгъо фэгъэхьыгъэу тхылъ стхыгъэ, тхылъым ыцIэр «Триж-ды рожденный». Ащ фэдэ цIэ зыкIыфэсыусыгъэр гъогугъуищэ чылэм ыцIэ зэрэзэблахъугъэр ары: Хьатрамтыку, (Суворовым илэхъан чылэм ыцIэ тырахи), Суворово-Черкесск фаусыгъ, нэужым, нэтыхъое лъэпкъыр хэкум къызэкIожым, ячылплэжъ ыцIэ мыкIодыным пае, къуаджэм Натыхъуай фаусыгъ. Ар ТэхьутэмыкIое район гупчэм километрэ 18-кIэ пэлудзыгъэу щыс. Районым ит чылабэм ар анахь цыкIу, ау тарихъэу, хьы-шъэу пылпыр бэдэдэ мэхъу. НыбжыкIэхэу тилэхэм лъэшэу сацэгугъы сэ сауж къыкIыштыгъэм тхылпыр лъагъэкIотэнэу.

ХьАХЪУРЭТЭ Светлан.
Нэтыхъуай.

Непэ къызнэсыгъэм нэтыхъое лъэпкъым мэфэку мафэр шымыгъупшэу хегъэунэфыкIы. Къын зиIэм имэфэ тIокIитIу къэсыфэ хъулыфыгъи бзылфыгъи мэфэку пчыхъэрэ икIын тырагъэунэу цыфхэр макIох. Жьыхэр зыщэлэхэм, мэфэку мафэм яунэгъо IофшIэнхэр ашIэщтыгъэп.

къ. Мыекъуапэ,
Юныгъом и 28-рэ, 2021-рэ илъэс
N 140/718-7

Баскетбол

Апэрэ уплъэкIунхэр

«Динамо» Ставрополь — «Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — 90:79 (20:17, 34:14, 17:23, 19:25).

Чъэпыогъум и 9-м Ставрополь щешлагъэх

«Динамо-МГТУ»: Чичайкин — 5, Суслов — 6, Рябов — 17, Александров — 2, Воротников — 2, Чаленко — 3, Еремин — 16, Сизов — 10, Кочнев — 11, Гапошин — 7.

ЯтIонэрэ зэнэкъокъур

«Динамо» — «Динамо-МГТУ» — 77:86 (19:27, 14:21, 21:21, 23:17).

Чъэпыогъум и 10-м Ставрополь щызэлюклагъэх.

«Динамо-МГТУ»: Чичайкин — 13, Суслов — 8, Рябов — 13, Воротников — 2, Гапошин — 7, Чаленко, Еремин — 16, Сизов — 17, Кочнев — 10.

Урысыем баскетболымкIэ изэнэкъокъу хэлажьэхэрэ командэху суперлигэм ия 2-рэ куп хэтхэм 2021 — 2022-рэ илъэс ешлэгъур рагъэжагъ. Мыекъопэ «Динамо-МГТУ»-м иапэрэ зэлюкIэгъуи 2 Ставрополь щыкIуагъ. Зы ешлэгъум теклоньгъэр кыщыдихыгъ. Тренер шъхалэу Андрей Синельниковым кытылуагъ «Динамо-МГТУ»-р иешлакIэ хигъэхъоным зэрэпылпыр.

Чъэпыогъум и 23 — 24-м «Динамо-МГТУ»-р спорт Унэшхоу «Ошъутенэм» щылюкIэшт купым хэт командэ лъэшхэм ащыщэу «Металлург» Магнитогорск.

Футбол

Пчъагъэр зэфэдэ

«Анжи» Махачкала — «Зэкъошныгъ»

Мыекъуапэ — 0:0.

Чъэпыогъум и 10-м Махачкала щызэлюклагъэх.

«Зэкъошныгъ»: Хъачыр, Клышъэ, Хайманов, ХъуакIо, Се-дов, Гаракоев, Датхъужь (Маков, 69), Оразаев, Пекъо, Iащэ (Антоненко, 86).

КIэуххэр

Хэгъэгум изэнэкъокъу хэлажьэхэрэ футбол командэхэр чъэпыогъум и 10-м зэрешлагъэхэр.

«Черноморец» — СКА — 0:1, «Биолог» — «Ротор-2» — 3:0, «Легион» — «Динамо» Мх — 0:0, «Спартак» — «Кубань-Холдинг» — 1:1, «Чайка» — «Алания-2» — 4:0, «Мэщыкъу» — «Форте» — 0:2, «Ессентуки» — «Туапсэ» — тыгъуасэ ешлагъэх.

«Анжи» бэрэ ыпэкIэ кылъыгъ, угловоир гъогогъуи 6 кытыгъ. Тикъэлэпчъэлутэу Хъачыр Тамерлан, ухъумаклохэр цыхъэшлэгъоу ешлагъэх. Я 42-рэ такъикъым Гаракоевыр гупчэм итэу ыпэкIэ Iэгъуаор ытыгъ. Крыловым Iэгъуаор кызылэкIахъэм къэлапчъэм изакъоу екIугъ. Метри 8 фэдизкIэ пэчыжьэу зыдэом, къэлэпчъэлутэу Т. Мугамедовым Iэгъуаом кIуаплэ ритыгъэп.

Я 63-рэ такъикъым «Анжи» иешлакIоу М. Мугамедовыр изакъоу тикъэлэпчъэлутэу Т. Хъачырым къекIугъ. Мугамедовыр лъэшэу ззогъэ Iэгъуаор Тамерлан ылакъо тефи, къэлэпчъэбгыкъум ышъхъагъыкIэ быбыгъэ. «Анжи» ыпэкIэ кылъыгъэу ешлэгъур аухыгъ.

Хэт тыдэ щыла?

- СКА — 31
- «Чайка» — 28

- «Форте» — 27
- «Динамо» Мх — 27
- «Анжи» — 25
- «Черноморец» — 20
- «Легион» — 17
- «Спартак» — 17
- «Кубань-Х.» — 16
- «Мэщыкъу» — 15
- «Биолог» — 15
- «Динамо» Ст — 11
- «Туапсэ» — 10
- «Ротор-2» — 10
- «Зэкъошныгъ» — 10
- «Алания-2» — 5
- «Ессентуки» — 4.

Я 14-рэ зэлюкIэгъухэр

17.10

«Динамо» Ст — «Черноморец»
«Кубань-Х.» — «Чайка»
«Форте» — «Спартак»
«Динамо» Мх — «Мэщыкъу»
«Ротор-2» — «Легион»
СКА — Ессентуки».

18.10

«Туапсэ» — «Биолог»
«Алания-2» — «Анжи».

«Зэкъошныгъэр» я 14-рэ ешлэгъухэм ахэлэжьэщтэп.

Спортым щыцIэрыIохэр

Матвей тыфэгъушIо

Урысыер — Словакиер — 1:0.

Чъэпыогъум и 8-м Казань щызэдешлагъэх.

2022-рэ илъэсым дунаим футболымкIэ изэнэкъокъу Катар щыкIошт. КIэух зэлюкIэгъухэм ахэлэжьэщтхэ командэхэр купхэм ахэтхэу пэшорыгъэш ешлэгъухэм ащызэнэкъокъух. Урысыер Хорватием, Словакием, Словением, Кипр, Мальтэ адешIэ.

ТихэшыпыкIыгъэ командэ Словакием 1:0-у текIуагъ. Къэлэпчъэлутэу Матвей Сафоновыр ешлэкIо анах дэгъоу зэхэщакIохэм кыхахыгъ.

Краснодар ифутбол клубэу «Краснодар» щешIэрэ Матвей Сафоновыр икIэлэцIыкIугъом Мыекъуапэ щыпсэуэ баскетбол, футбол ешлэщтыгъ. Ятэ Мыекъопэ «Динамо-МГТУ»-м хэтыгъ.

Матвей Сафоновым илэпэлэсэныгъэ зэрэхигъахъорэм тегъэгъушIо, дунэе спортышхом цIэрыIо щыху-нэу фэтэлэ. Опсэу, тичIыплэгъоу Матвей!

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдзы-гъэжыгъэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкэ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэпкэ-гъухэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-щылэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къаихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожыхъ.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ИофхэмкIэ, теле-радиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIоры-шIапл, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи

пчъагъэр
4321

Индексхэр

П 4326

П 3816

Зак. 2090

Хэутыным узщы-кIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор

шъхъаIэм
ипшгъэрылгъхэр
зыгъэцакIэрэр

МэщIэкъо
С. А.

ПшгъэдэкIыжъ
зыхырэ
секретарыр

Хъурмэ
Хъ. Хъ.